

Bársony István humora

Közismert történeteken nevetünk anélkül, hogy tudnánk, kinek is köszönhetjük. Akár a népdal, úgy terjednek szájról szájra a humoros tréfák. Különböző változatait látjuk viszont vicclapokban, s a napilapok szórakoztató oldalain. A gyökereket belepi az idő, s csak az érhető esetleg tetten, melyik írónk segített hozzá, hogy továbbéljen egy-egy történet.

Milliókat szórakoztatott már az az anekdota is, melyben egy nyírségi bicskás legény összeakassza a bajuszát egy korosabb sváb gazdával. Elcsattan egy pofon, melynek szenvedő alanya a fiával fenyegetőzik. A sváb fiú hamarosan megjelenik, s határozott szavakkal kezdi a „leszámolást”:

- *Te meg merted ütni az apámat? Had látom még egyszer!*

Több se kellett a nyíri legénynek, ismét nyakon teremtette az öreget.

Megszólal erre a fiú:

- *Menjünk innen édesapám, megverik itt kendet!*¹

Borovszky Samu A Magyar vármegyék és városok sorozat Szatmárról szóló kötetének előszavát Bársony Istvánnal íratta meg, itt olvasható a fenti idézet.

Hasonló mondások, szólások egész sora található meg a 44 kötetnyi életműben, melyek közül három a címében is jelzi hangulatát. Tréfás történetek, Mulattató Vadászrajzok, **Víg Világ**. (Mindhárom kötet elemzésére nem térek ki, a Víg Világ novelláin keresztül érzékeltetem azt a bajusz alatt mosolygó humort, mely olyannyira jellemző Bársony Istvánra is.)

A kötet alcíme még pontosítja az amúgy is találó főcímet:

Mulattató történetek, kalandok, adomák a vadász-, erdész, és gazdaéletből, a falu és a puszta világából.

A humorért nem kellett a szomszédba mennie Bársonynak, házhoz jött Guszti bácsi személyében.

Lauka Gusztáv író, költő, humorista, az édesapa: Bársony János jó barátja, vadásztársa, a család gyakori vendége volt. Örök optimista, jó természetű ember. Soha senki nem vette komolyan, de nem is tartott erre igényt. Petőfi és Jókai jó barátja, a márciusi ifjak egyike volt. Saját munkái, jellegzetes hangulatvilágú versei, humoreszkjei gyakran jelentek meg a fővárosi lapokban. Fordulatos meséi, könnyed, élcelődő stílusa nagy népszerűséget biztosítottak a számára.”²

Guszti bácsi alakja visszatérő figurája a Bársony-novelláknak. Kedves jellemzése Bársony tollából így szól: *azok közé az emberek közé tartozott, akiket a búslakodó emberiség felvidítésére, kaczagó jókedvében teremtett az Isten. A Víg Világ* egyik novellájában is feltűnik, amint hűséges kutyája, Nero hőstetteit meséli el.

¹ Előszó (Szatmár Vármegye monográfiája)

² Életrajzi Lexikon

A kötet címe pontosan kifejezi tartalmát. Egy olyan világba visz el bennünket, ahol boldog, megelégedett emberek éltek és örültek millió szám a kiegyezés utáni évtizedekben. Sajnos, a mai irodalomból s a magyar filmek repertoárjából is hiányzik annak a földszerető, azt művelő embertípusnak az ábrázolása, aki a természet törvényeit tiszteletben tartva, igénytelenül bár, de jómódban élt, csendes derűvel, türelemmel. Pipázva, adomázva töltve el napjait népes családjá körében, gondozva állatait, művelve kisebb nagyobb gazdaságát.

Egységes ország, összetartó, múltjára és jelenére büszke magyarság, egészséges test, ép lélek, Istennek tetsző erkölcsök. Ez sugárzik Bársony István kötetéből.

Szőlőt kötögetek, eltelik a tavasz. Learatgatom a kis földemet, eltelik a nyár. Szüretelek, oda van az ősz is. Azután következik a tél; begyűjtök, melegszem. - mondja az első novella főhőse, Kakas András.

Egy másik írás:

Nagyszerűek ezek a szombat délutánok. Már érezni egy kicsit a vasárnapot, az emberek rendbe szedik a házok tájékát, kisöprik az udvart, itt-ott meszelnek... a holnapi nap az Úristené. Így gondolja ezt Borbolya kántor is, majd felcsatolja a csobolyókat a csacsi hátára, s kiballag a présházba borért. S ha netalán a bendőjébe az elégnél is több bor jut, otthon a pitvarban női hang fogadja, de az sárkány torkából hangzik.

Édes mondások maradnak fenn e történetekben, mellyel fűszerezi Bársony a mondandóját: *Minek vesz a kezébe puskát a tintásujjú ember? Ahová városi ember már levelet küldene, oda a szegedi tanyás még átkiabál. Ne siess úgy, mert még elkéssel.* E mondások közül nem egy még ma is él, bár az eredetét már nem emlegetjük, nem tudjuk, kinek köszönhetjük fennmaradását.

A kötetről Gárdonyi Géza írt méltatást:

„A magyar úri embereknek két fő mulatsága a vadászás meg az adomázás... Ha az irodalmunk a nemzet lelkéből fejlődött volna, minden negyedik, ötödik könyv a vadászat világából merítene, s minden második könyv vidám volna...

Bársony az irodalomban való megjelenésével nagy feltűnést keltett. Az ő felfogásában a vadászat megnevesedett, mert ezt a testedző mulatságot a természet szépségeinek megmutogatásával kötötte össze; kiemelte a nyerseségéből s megfinomította a természet poézisének feltárásával. Bársony már a művelt kor vadásza. A puska a vállán, tekintete a természet szépségein. Ha kerül eléje vad, jó, - ha nem kerül, úgy is jó. Vidáman tér haza. Mert ha a vadásztarisznya üres is, a lelke tele van új kincsekkel...

Az eddigi könyveiben mindig a természet szerelmeseképpen beszél Bársony. Szinte vártuk már, hogy a vadász is megszólaljon egyszer, a magyar vadász, amint elmondja mulatságos kalandjait. Mert hogy ő sokat tud effélét, az kétségtelen...

A *Víg Világ*-ban kaptuk ezt a könyvet. Itt az író a kandalló mellett ül. Puskája a falhoz van támasztva. Vadásztarisznyája a szögön lóg. Ő maga kurta vadászpipával ül a karosszékben és beszél jóízű történeteket.

Az Új Idők teljes egészében közölte a *Jó barátok* című írást és kritikát is mellékelte:

„Föl kellene sorolnunk minden egyes rajz tartalmát, hogy számot adjunk arról a kellemes és mély benyomásról, amit Bársony István legújabb könyve tett ránk. Rábízzuk az olvasóra, hogy intézze el saját magával ezt a dolgot: tudjuk, biztosak vagyunk abban, hogy ő is, mint mi, a legkellemesebb csalódással teszi félre az elolvasott kötetet. Természetleírást várt és filozófiát kapott, meg azon felül pompás, zamatos humort is. S az efféle csalódás jól esik az embernek.”